

Hadt Kézsi Múzeum Tüskentől és Kanyasta
Székelyudvarhely

Josephus Székely

Székely taliasz...

P. Petri Canisii 1780

Leibniz

*Pluribus intentus minor est
ad singula sensus*

*Aspiratio lucum qui vult damare
venit...*

*Sub Cura Emence Daretii
de H. Uvradelly*

*Sub Cura Emence Daretii
de H. Uvradelly*

1804

R.D. Joannis Székely huius Libes

per Summum...

*Aspiratio lucum qui vult damare
venit...*

Qui mori cupit...

R. P. PETRI CANISII

SOCIETATIS JESU THEOLOGI

CATECHISMUS LATINO-UNGARICUS,

CUM ADDITAMENTO
SCITU, & CREDITU
NECESSARIORUM,

ET
MODI UTILITER SUSCIPIENDI
SANCTISSIMA SACRAMENTA
POENITENTIAE, & EUCHARISTIAE.

SUPERIORUM PERMISSU.

*****
TYPIS CONVENTUS CSIKIENSIS.
ANNO M. DCC. LXXI.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

46-706

Imprimatur.

Cibinii 29. Januarii 1771.

B. JOSEPHUS ANTONIUS BAJTAY. m. pr.

CAPUT PRIMUM.
DE FIDE, & SYMBOLO
FIDEI.

Quis dicendus est *Christianus*, atque
Catholicus?

Qui Baptismatis Sacramentó initiatus, JESU
CHRISTI veri DEI atque Hominis, sa-
lutarem doctrinam in ejus Ecclesia proficitur:
neque Sectis, vel opinionibus ullis ab Ecclesia Catholica
alienis adhaeret.

Quibus de rebus primùm docendi sunt
Christiani?

De Fide: Spe: Charitate: Sacramentis: & Of-
ficiis Justitiæ Christianæ.

Quid est Fides?

Donum DEI, ac lumen; quò illustratus homo fir-
miter assentitur, omnibus quæ DEUS revelavit, &
nobis per Ecclesiam credenda proposuit; sive scripta illa
sint, sive non sint.

Quæ summa est Fidei, seu omnium
Credendorum?

Symbolum Apostolicum, in duodecim distinctum ar-
ticulos.

41257

Qui

ELSŐ RÉSZE.

A' HITRŐL, és az HITNEK
ÁGAZATIRÓL.

Ki mondatik Kereszténynek, és
Katolikusnak?

AZ; A' ki meg-keresztelkedvén, a' Krisztusnak
igaz Istennek, és Embernek, üdvösséges tu-
dományát az ő Anyaszentegyházában val-
lya: és semmi, Ennek értelmével ellenkező tudomá-
nyokhoz, vagy vélekedésekhez nem ragaszkodik.

Mire kell előbbször a' Keresztény embert
tanítani?

Hitre: Reménységre: Szeretetre: Szentségekre: és
a' Keresztényi igazságnak Tiszteire.

Micsoda az Hit?

Istennek ajándéka, és világosság; mellyel az ember
meg-világosítván, erőssen ragaszkodik azokhoz, a'
miket az Isten meg-jelentett, és mi-nékünk az Anya-
szentegyház által előnkbe adott, hogy higgyük; vagy
vagyon nyilván-való irás azokról, vagy nincsen.

Summa-szerént mit kell a' Keresztény-
embernek binni?

Az Apostoloktól szerzettetett Hitnek tizenkét
Ágazatit.

A 2

Mel-

Qui sunt isti duodecim Articuli?

Hi, videlicet:

1. **C**redo in DEUM PATREM Omnipotentem, Creatorem cœli, & terræ.
2. Et in JESUM CHRISTUM, Filium Ejus unicum Dominum nostrum.
3. Qui conceptus est de SPIRITU SANCTO, natus ex MARIA VIRGINE.
4. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus est.
5. Descendit ad inferos, tertia die resurrexit à mortuis.
6. Ascendit ad cœlos, sedet ad dextram DEI Patris Omnipotentis.
7. Inde venturus est judicare Vivos, & Mortuos.
8. Credo in SPIRITUM SANCTUM.
9. Sanctam Ecclesiam Catholicam: Sanctorum communionem.
10. Remissionem peccatorum.
11. Carnis Resurrectionem.
12. Et vitam æternam. Amen.

Quid sibi vult primus Symboli articulus:
Credo in Deum Patrem?

Ostendit primam in Deitate Personam, PATREM scilicet cœlestem, & æternum; cui nihil factu impossibile sit, vel difficile: qui cœlum, & terram, visibilia simul, & invisibilia cuncta ex nihilo produxit, & producta usque conservat, & gubernat summa bonitate, & sapientia.

Quid

Mellyek azok a' tizenkét Ágazatok?

Ezek, tudnia-illik:

1. **H**iszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek, és földnek Teremtőjében.
2. És a' JESUS KRISTUSban, ő egy Fiában, mű Urunkban.
3. Ki fogantaték Szent Lélektől, születék Szűz MARIATól.
4. Kinzaték Pontzius Pilátusnak alatta, megfeszítették, meg-hala, és el-temettették.
5. Szálla-alá Poklokra, harmad napon halottai-ból fel-támadá.
6. Méne Mennyekbe, ül a' mindenható Atya Istennek jobja felől.
7. Onnét lézen el-jövendő itilni eleveneket, és holtakat.
8. Hiszek Szent Lélekben.
9. Közöséges Keresztény Anyafzentegyházat: Szenteknek egygyeségét.
10. Bűnöknek bocsánattját.
11. Testnek fel-támadását.
12. És az örök életet. Amen.

Mit akar a' Hitnek első Ágazattya:

Hiszek egy Istenben mindenható Atyában?

Jelenti az Istenségben-való első személyt, az-az: a' Menybéli Atya Istent; ki mindeneket nehézség-nélkül meg-mivelhet, és a' kinél semmi lehetetlen dolog nincsen: ki minden láthatandó, és láthatatlan álatokat, mennyet, és földet, egy szavával teremtett, meg-tart, és vezérel az ő jóvoltával, és bölcseségével.

A 3

A'

Quid verò secundus Articulus:

Et in JESUM CHRISTUM Filium Ejus?

Commonstrat secundam in Deitate Personam, JESUM CHRISTUM scilicet Filium DEI naturalem, unicum illum ab aeterno genitum, & Patri consubstantialem, Dominum, ac Redemptorem nostrum; qui nos perditos liberavit.

Quid porrò tertius:

Qui conceptus est de SPIRITU SANCTO?

Mysterium proponit Dominicæ Incarnationis; Quia idem DEI Filius de cælis descendens, humanam naturam assumpsit: sed modò singulari prorsus; ut qui conceptus fuit sinè Patre, ex virtute SPIRITUS SANCTI, & natus ex MARIA VIRGINE illibata.

Quid verò quartus:

Passus sub Pontio Pilato?

Mysterium tractat Redemptionis humanæ; Nam idem verus DEI Filius, secundum humanam illam naturam assumptam extrema verè passus est pro nobis peccatoribus omnibus redimendis. Unde licet Agnus esset sinè macula; tamen sub Pontio Præsidente in Crucem suffixus, in Cruce mortuus, & deinde sepultus fuit.

Quid autem quintus:

Descendit ad inferos?

Mysterium Resurrectionis CHRISTI DOMINI complectitur; Qui secundum animam quidem Patres à Lybmo liberaturus descendit: Tertio verò post mortem die, resumpto corpore, vi propria factus est redivivus.

Quid

A második Ágazat mire való:

És JÉSZUS KRISTUSban?

Adgya előnkbe az Istenségnek második személyét, Jézus Kríztust, tudni-illik: Istennek természet-fzerént-való egygyetlen-egy Fiát, öröktől-fogva születtetett, az Atyához hasonló egy állatu Urunkat, és Meg-Váltónkat; ki munket el-vezettek meg-szabadított.

Az harmadik mire tanit:

Ki fogantaték SZENT LÉLEKtől?

A' mű űdvezitőnk meg-tesztelésének titkait adgya előnkbe; Mert ugyan azon Istennek Fia menyekből alá-fzálván, emberi természetet vett-fel: De kivált-képpen-való módon; ugy-mint, ki-fogantatott Atya nélkül, Szent Lélek Istennek ereje-által, és születtett a' szeplőtelen Szűz Máriától.

A' negyedik mire vezérel:

Kénzaték Pontzius Pilátus-alatt?

Az emberi váltságának titkairól szóll; Mert, ugyan azon bizony Istennek Fia, a' fel-vett emberi természet-fzerént szenvedett nagy kinokat minden bűnösöknek meg-váltása-ért. Jóllehet ártatlan bárány vala, de mind az által Pontzius Pilátusnak Fejedelemsége-alatt meg-feszítették, a' Keresztfán halált szenvedé, és annak utánna el-temettették.

Az ötödik Ágazat miről vagyon:

Szálla-ald Poklokra?

Kríztus fel-támadásáról-való titkot foglal-bé; ki Lelke-fzerént Limbusra szálla a' Szent Atyáknak meg-szabadítására: és annak utánna halálának harmad napján ugyan azon testet ismét fel-vévén, tulajdon hatalmával halottaiból fel-támada.

A 4

Mire

Quid sextus Articulus:

Ascendit ad Caelos?

Mysterium affert gloriosæ Ascensionis CHRISTI; ut qui post expletum redemptionis nostræ opus ad Patrem transiit ex hoc mundo, & cælos sua virtute Triumphator ascendit; atque in ipsa æterni Patris gloria super omnia est collocatus.

Quid septimus:

Inde venturus est judicare Vivos, & Mortuos?

Demonstrat extremum iudicii diem; quando CHRISTUS humana in carne visibilis rursus de cælo descendet, ac tremendum aget Iudicem omnium proborum, ac improborum: & reddet unicuique secundum opera ejus.

Quid verò octavus:

Credo in Spiritum Sanctum?

Exhibet tertiam in Trinitate Personam SPIRITUM SANCTUM; qui ex PATRE, FILIOQUE procedens unus, verus, æternusque DEUS est, & regnat cum PATRE, & FILIO: ac proinde cum utroque simul adoratur, & conglorificatur.

Quid nonus Articulus:

Sanctam Ecclesiam Catholicam?

De Ecclesia docet Quatuor nobis esse credenda.

Primò: Ecclesiam esse Unam; nimirum in uno Spiritu CHRISTI JESU, in una Fide, fideique, & Sacramentorum doctrina; in uno Capite, ac Rectore universalis Ecclesiæ, Vicario CHRISTI scilicet, ac DIVI PETRI Successore.

Secundò: Hanc ipsam Sanctam esse; Quia tum à CHRISTO Capite, & Sponso suo (cui per fidem,

&

Mire int az hatodik Agazat:

Mene Memnyekbe?

Kristusnak menybe meneteléről szól; úgy-mint: ki el-végezván a' mű váltáságunknak dolgait, Atyához méne e' világból, és az Egekbe önnön erejével győzedelmesen fel-méne; holott az Atya Istennek dicsőségében mindenek-felett helyheztetett.

Mit akar az hetedik Agazat:

Önmét léssen el-jöendő itilni?

Jelenti az utolsó ítéletnek napját; mikor Kristus embéri személyében mindeneknek láttára az Égből ismét alá-fzall, mind jóknak, s' mind gonoszoknak, holtaknak, és eleveneknek rettenetes Itélőbirája léssen: és kinek-kinek mind az ő cselekedetek-szerént meg-fizet.

A' nyöltzadik mit ad előnkbe:

Hiszek Szent Lélekben?

A' Szent Háromságnak harmadik személyét, tudni-illik: a' Szent Lélek Istent adgya előnkbe; Ki az Atyától, és Fiutól származik, egy örök Isten; egy hatalomban, és egy méltóságban uralkodik, egyetemben imádtatik, és tiszteltetik ő vélek.

Mit jelent a' kilentzedik:

Községes Keresztény Anyaszentegyházat?

Az Anyaszentegyházról négy dolgot kell itt hinni.

1. Hogy az igaz Anyaszentegyház csak Egy; azaz: egy a' Kristus Jézus igazgató Szent Malasztában: hitben, hitfelől-való tudományban: és a' Szentségek egy módon-való ki szolgáltatásában; Egy látható Fő-Pásztor, Kristus helytartója, Szent Péter Successora vezérlése-alatt.

2. Hogy ez Szent; mert meg-szenteltetett a' Kristustól mint fejétől, s' jegyesétől (kinek az igaz

A 5

Hit,

& Sacramenta coniungitur) sanctificatur: tum à SPIRITU SANCTO perpetuo gubernatur.

Tertiò: Eandem esse Catholicam, seu universam; Quia toto orbe diffusa CHRISTI fideles omnes omnium temporum comprehendit.

Quartò, & Postremò: In hac ipsa Ecclesia Communionem esse Sanctorum; puta: non eorum solum, qui in terris credentes peregrinantur, verum etiam, qui carnis mortalitate exuti vel regnant in cælo, vel illic regnaturi, in igne purgatorio suorum peccatorum sordibus expiantur; Qui quidem veluti unius corporis membra se invicem iuvant mutuis officiis, meritis, orationibus: & sacro-sanctæ Missæ Sacrificiis, Sacramentorumque Ecclesiæ virtute participant.

Quid porro decimus:

Remissionem Peccatorum?

Offert præsentem DEI gratiam peccatoribus omnibus: nè quis de venia peccatorum suorum consequenda unquam desperet; modò in Ecclesia perseveret Catholica, & ritè ejusdem Sacramentis utatur.

Quid autem undecimus:

Carnis Resurrectionem?

Mortuos omnes ad vitam excitandos asserit, & novissimum iudicii diem confirmat; nam ante CHRISTI tribunal in carne redivivi omnes apparebimus: ut recipiat unusquisque prout gessit in suo corpore, sive bonum, sive malum.

Quid demum postremus:

Et vitam æternam?

Fidei, & virtutis Christianæ præmium, beatam immortalitatem ostendit; ut certò sciamus post hanc vitam super-

Hit, és szentségek-által jegyeztetett) és a' Szent Lélektől mind örökké igazgattatik.

3. Ugyan ezt hiszszük Közönségesnek lenni; mert az egész világra ki-terjedett, és a' Krisztusnak minden időbéli hiveit magában foglalja.

4. Ebben az Anyaszentegyházban vallyuk a' Szenteknek egygyeségét; az-az: mind azoknak, kik e' földön hiszen vítézkednek: mind már az Egekben örökké országolóknak; és bűnök rútságiból ki-tisztulások után Purgatoriumból (a' hol most vannak) oda menendőknek; kik minnyájan, úgy-mint egy testnek tagjai, egymást segítik, közöttök-való jó cselekedetekkel, érdemekkel, imádságokkal: és a' Sz. Misében, s' az Anyaszentegyház Szentségeinek erejében részeltetnek.

Mire tanít az Hitnek tizedik Agazattya:

Bűnöknek bocsánattya?

Az Istennek jelen-való kegyelmességét mutattya minden bűnösökhöz: hogy fenki kétségbe ne essék bűneinek bocsánattya-felől; csak hogy a' közönséges Anyaszentegyházban maradjon, és annak Szentségeivel igazán éllyen.

A' tizen-egyedik miről vagyon:

Testnek fel-támadását?

Bizonyittya az Halottaknak életre-való fel-támadásokat, és az utolsó Itélet napját erősfíti; holott a' Krisztus itilő-széke-előtt, fejenként ezen testben elevenen meg-jelenünk: hogy kiki mind a' mit cselekedett testében, vagy jól, vagy gonoszul, jutalmát végye.

Mi vagyon az utolsó Agazatban:

És az örök élet?

Az igaz hitnek, s' jó cselekedetnek jutalmát, a' boldog halhatatlanságot mutattya; hogy bizonyly tudgyuk,

superesse aliam longè diversam, verèque securam, beatam, ac sempiternam, quæ credentibus, & obtemperantibus CHRISTO destinata sit.

Quæ est summa omnium Symboli articulorum?

Corde, & ore confiteor Dominum DEUM; quod nihil aut majus, aut sapientius, aut melius potest excogitari: Eum & Unum in essentia, seu natura divina, & Trinum in Personis esse, utpotè: PATREM, & FILIUM, & SPIRITUM SANCTUM: Ità, ut hi tres Unum sint; unus, verus, æternus, immensus, & incomprehensibilis DEUS: ex quo, per quem, & in quo sunt omnia. PATER est Conditor universorum, FILIUS Redemptor hominum, SPIRITUS SANCTUS Ecclesiæ, seu CHRISTI fidelium Sanctificator, & Rector; Igitur huic Sanctissimæ, & Individuæ TRINITATI respondent Symboli tres partes præcipuæ: Prima, quæ de creatione est, PATRI: Secunda, quæ de redemptione, FILIO: Tertia, quæ de sanctificatione, SPIRITUI SANCTO accomodatur.

Quid est Ecclesia?

Est omnium CHRISTI fidem atque doctrinam profitentium Congregatio; quæ sub uno, & summo post CHRISTUM Capite, & Pastore in terris gubernatur.

Qui ab Ecclesia prorsus alieni sunt?

Primum Judæi, & infideles omnes, atque à Fide apostatæ.

Deinde Hæretici; illi scilicet: qui cum baptizati sunt, contra Catholicam Fidem cum pertinacia tuentur errorem.

Præterea Schismatici; qui à pace & unitate Catholica ipsi se segregant.

Po-

gyuk, ez élet után más (ennél sokkal különbb, bátorságosbb, és meg-maradandó) világot lenni: mely a' Krisztus hiveinek, és követőinek rendeltetett.

Mond-el rövid summáját az Hit Ágazatinak.

Tellyes szívemmel, és számmal egyetemben vallom az egy Ur Istent; kinél semmi-némű jobb, nagyobb, vagy bölcsőbb állat nem gondoltathatik: Ugyan ezen Isten állattyában, és Isteni természetében Egy, szemlélyében Három, tudni-illik: Atya, és Fiu, és Szent Lélek; Ugy-hogy, ez az három személy, Egy, igaz, örök, véghetetlen, és meg-foghatatlan Isten: Kitől, ki által, és kiben vannak mindenek. Az Atya, minden állatoknak Teremtője: A' Fiu, emberi nemzetnek Meg-váltója: A' Szent Lélek, az Anyaszentegyháznak, és Krisztus hiveinek Meg-szentelője, s' Igazgatója; annak okáért, erre a' szentséges, és el-választhatatlan Sz. Háromságra néznek az Hit Ágazatinak három fő részei: Első, mely a' teremtsérről vagyon, nézi az Atyát. Második, a' váltságról, a' Fiut. Harmadik része, a' meg-szentelésről, tulajdonittatik a' Sz. Léleknek.

Micsoda az Anyaszentegyház?

Mind azoknak, kik a' Krisztus hitét, és tudományát vallyák, gyülekezete; Mely Krisztus után, e' földön egy Fő Páfztor-allat igazgattatik, és birattatik.

Kik idegenek az Anyaszentegyházról?

Elsőszor, a' Sidók, Pogányok, és Hittől szakadtak.

Másodszor, az Eretnekek; tudni-illik azok: Kik meg-keresztelkedtek, és vakmerő-képpen óltalmazák tévelygéseket a' közönséges Hit ellen.

Harmadszor, Kik az Anyaszentegyháznak békeségétől, és egygyeségétől ő-magok el-távoznak.

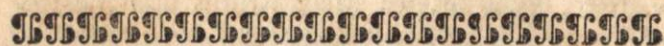
Negyed-

Postremò, Qui à communione Sanctorum, à participatione Sacramentorum, & ab Ecclesiæ Suffragiis, divinisque Officiis per Ecclesiasticam potestatem legitimè excluduntur; unde & excommunicati dicuntur. Qui omnes à CHRISTI corpore (quod est Ecclesiæ) sejuncti, & alieni sunt: proindeque spiritualis vitæ, ac salutis expertes manent, Sathanæ, mortique perpetuæ (nisi resipiscant) obnoxii. Ac vitandi quidem illi omnes Catholicis: sed imprimis Heretici, & Schismatici (non minùs, quàm pestis quædam exitialis) fugiendi, ac execrandi sunt.

Quæ demum est simplex, brevis & recta fidei regula, quâ Catholici ab Hereticis discernuntur?

Ea est: CHRISTI fidem, atque Ecclesiæ auctoritatem integram profiteri: illudque ratum, ac fixum tenere, quod Ecclesiæ Catholicæ Pastores, atque Doctores credendum definièrunt; Caterum, si quis Ecclesiam non audierit, sit tibi (inquit CHRISTUS ipse) sicut Ethnicus, & Publicanus; Non enim habebit DEUM PATREM, qui Ecclesiam noluerit habere MATREM.

CAPUT SECUNDUM. DE SPE, & ORATIONE DOMINICA.

Quid est Spes?

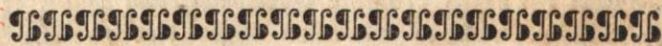
Virtus est divinitus infusa; per quam certa cum fiducia nostræ Salutis, & æternæ vitæ bona expectantur.

Unde

Negyedszer, Kik a Szentek egygyeségétől, a Szentsegek részeltetésétől, az Anyaszentegyház kebeléből, és az Isteni szolgálattól az Egyházi hatalom által méltán ki-rekesztetnek; ezek mondatnak *Atokban* lenni. Kik minnyájan a Krisztus testétől (mely az Anyaszentegyház) el-választattanak, és idegenek: és azért részetlenek lesznek az örök életben, és üdvösségben: ördögnek, és örökké-való halálnak rabságára méltók, ha meg-nem térnek. Kiktől minden Kereszténynek kell magát óltalmazni: de kivált-képpen az Eretnekektől, és Sizmaturusoktól; nem külömbben mint egy veszedelmes dög-haláltól.

Miről ismérhetem, avagy választhatom-meg az igaz Keresztényt az Eretnektől?

Erről: Hogy az igaz Keresztény a Krisztus, és az Anyaszentegyház méltóságát éppen vallyá: Továbbá annak, valomit az Anyaszentegyház Pásztori, és Igazgatói közönséggel el-végeztenek, minden kétségnélkül hiszen; Mert, valaki az Anyaszentegyházat nem halgattya, úgy tartfád azt (Krisztus mondgya) mint egy Pogányt, és nyilván-való bűnöft; Innét vagy on: hogy valaki az Anyaszentegyházat nem tarttya Annának, Isten annak nem leszén Attya.

MASODIK RÉSZE. A' REMÉNSÉGRŐL, és az IMÁDSÁGRÓL.

Micsoda a' Reménség?

Istentől emberbe öntetett jószág, mely-által erősbizadalommal várjuk üdvösségünknek, és örök életünknek javait.

Honnét

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Unde modum rectè *sperandi*, & *petendi* discimus?

Ex oratione Dominica; quam CHRISTUS ipse Dominus, & Magister noster ore suo sacro-sancto tradidit, & præscripsit.

Recita per partes orationem Dominicam.

Prima Petitio:

PATER noster, qui es in cœlis: sanctificetur nomen tuum.

2. *Adveniat regnum tuum.*

3. *Fiat voluntas tua sicut in cœlo, & in terra.*

4. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.*

5. *Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.*

6. *Et nē nos inducas in tentationem.*

7. *Sed libera nos à malo. Amen.*

Quid sibi vult initium hujus orationis:

Pater noster, qui es in cœlis?

Præfatiuncula est, quæ nos memores reddit summi beneficii, quo DEUS PATER per CHRISTUM nos sibi in filios adoptivos, & hæredes co-optavit; atque hoc dulci PATRIS Nomine provocamur, tum ad Eum redamandum, tum ad precandum magna cum fiducia.

Quid explicat prima petitio:

Sanctificetur nomen tuum?

Proborum filiorum justum, & liberale desiderium; qui petunt semper, & ubique in se aliisque promoveri cognitionem, timorem, honorem, amorem, & cultum æternæ Majestatis: & quidquid demum ad summi optimique PATRIS gloriam spectat.

Quid

Honnét tanulbattjuk-meg a' jó Reménységnek és könyörgésnek módgyát?

Abból az Imádságból, mellyet ő-maga Krisztus Urunk, és Mesterünk tulajdon szent szájával ferezett, és hagyott.

Mond-el részenként a' Mi-Atyánkat.

Első Kérés:

MI Atyánk, ki vagy mennyekben: Szenteltessék a' te neved.

2. Jöjjön te országod.

3. Légyen te akaratod, miképpen menyben, azon képpen e' földön-is.

4. Mi kenyerünket mindennapit adgyad nekünk ma.

5. És bocsásd-meg nekünk a' mi vétkeinket, miképpen mű-is meg-bocsátunk ellennünk vétetteknek.

6. És ne vigy minket késértetbe.

7. De szabadíts a' gonosztól. Amen.

Mit kíván ennek az imádságnak eleje:

Mi Atyánk, ki vagy mennyekben?

Az Atya Istennek hozzánk-való jó-vóltáról emlékeztet: Ki minket Krisztus-által fogadott fiaivá, és örökösivé fogada; azoká-ért, ezen *Atyai* édes nevezettel indittatunk az ő fzeretetére, és a' bátorságos tölle-való kérésre.

Mit magyaráz az első Kérés:

Szenteltessék a' te Neved?

Jámor fiaknak kegyes, és méltó kívánságokat; kik azt kívánnák: hogy mindenkor, és mindenütt magokban, és egyebekben az örökké-való Felségnek ismérte, félelme, tisztessége, fzeretete, és tisztelete öregbedgyék: végezetre, valami nézi úgy mint fő, és jeles Atyának dicsőségét. B A

Quid secunda petitione agimus:

Adveniat regnum tuum?

Petimus gloriam regni cœlestis, æternæque felicitatis nobis donari: ut citò cum CHRISTO in sempiternum regnemus.

Quid tertia:

Fiat voluntas tua?

Petimus divinæ gratiæ nobis opem adesse; ut PATRIS voluntatem in terra (sicut Beati omnes in cœlo faciunt) sincerè, alacriter, & constanter adimpleamus.

Quid quarta:

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie?

Petimus suppeditari nobis, quæ ad vitam sive Corporis, sive Animi fovendam, & sustentandam spectant; ut victum, & vestitum, verbum DEI, & Ecclesiæ Sacramenta.

Quid quinta:

Et dimitte nobis debita nostra?

Petimus veniam, ac remissionem peccatorum: parati vicissim remittere, quod in nos alii peccaverint.

Quid penultima:

Et nè nos inducas in tentationem?

Petimus in hac tanta vitæ imbecillitate divina virtute fulciri, atque adversus mundum, carnem, demonemque defendi; nè ulli tentationi succumbentes peccato consentiamus.

Quid

A második kérdésben mit kívánunk:

Főjön te Országod?

Kivánnjuk Menyországának dicsőségét, és az örök boldogságnak meg-nyerését: hogy a' Krisztussal örökké uralkudgyunk.

Az harmadikban mit?

Légyen te akaratom?

Az Ur Isten malasztjának segítségét kérjük; hogy a' mi menyrei Sz. Atyánknak akarattját, mint menyországban a' Boldogok, azon-képpen e' földön mű-is tökéletesen, gyorsan, és álhatatosan tellyefitsük.

A Negyedikben mit kérünk:

Mi kenyérünket mindemápit adgyad nekünk ma?

Kévánnjuk meg-adatni nekünk, mellyek néznek testi, és lelki életünknek táplálására; úgy-mint: eledelt, ruhátzatot, Istennek ígéjet, és az Anyaszentegyháznak szentségeit.

Az ötödikben mit akarunk:

És bocsásd-meg nekünk a' mi vétkeinket?

Bűneinknek bocsánattját kérjük, hogy mű-is kézzek légyünk meg-bocsátani felebarátainknak el-lennünk-való vétkei.

Mit kívánunk az hatodikban:

És ne vigy minket kísértetbe?

Kévánnjuk a' mi gyalró életünkben, Isten ereje-által támogattatni, és a' Világ, Test, és Ördög-ellen óltalmaztatni; hogy a' kísértet meg-ne győzzön, és a' bűnnek ne engedgyünk.

B 2

Az

Quid septima, & postrema petitione:

Sed libera nos à malo?

Petimus DEI benignitatem, quâ ipse nos liberet, & vindicet à miseria tuâ corporis, tuâ animi, sive in hac vita (quoad salutis nostræ congruit) sive in futura. Et additur Amen, hoc est: Fiat sive fiet, ut spem, desideriumque monstremus accipiendi ea, quæ septem his petitionibus continentur.

Quæ summa est priorum orationis hujus petitionum?

Priores quatuor petitiones ostendunt: quæ hic bona sperare, ac petere debeamus; Inter quæ primum, ac summum est, Divinæ Majestatis honor, & gloria. Proximum nostra felicitas. Huic accedit DEO debita obedientia. Postremum, est corporis animæque sustentatio necessaria; Hæc summam continentur prioribus quatuor.

Quæ est summa reliquarum petitionum?

Tres posteriores continent mala, quæ deprecari debeamus; ut sunt peccata, quæ nobis regnum DEI præcludunt. Tum tentationes, quæ (nisi ope Divina protegimur) sua vi ad peccandum nos pertrahunt. Ac postremo hujus, ac futuræ vitæ calamitates. Docet igitur Dominica precatio simul, & bona petere, & mala deprecari.

Quomodo recitas Salutationem Angelicam Virgini Matri?

AVE MARIA gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui, JESUS.

Sancta MARIA Mater DEI, ora pro nobis peccatoribus nunc, & in hora mortis nostræ. Amen.

Unde

Az betedik, és utolsó kérésben mit kérünk:

De szabadíts a' gonosztól?

Kévánnjuk Istennek kegyelmét, mely által általmazzon-meg minket, testi, és lelki nyomoruságtól mind e' világon (a' mennyire üdvösségünkre vagy) mind a' más világon. Amen, az-az: ugy légyen; mellyel jelentyűk, a' reménlett, és kévánt dolgoknak elvételét, mellyek az hét kérésben foglaltatnak.

Micsoda summája vagon ez Imádság

Első Kéréseinek?

A' négy Első kérésből meg-tetzik: minémű jókat kellyen e' világon Istentől reménlenünk, és kérnünk; Első ezek közül, és leg-nagyobb az Isten tisztelte, és dicsősége. 2. A' mennyei bódogság. 3. Az Istenhez-való engedelmeségünk. 4. A' testünk, és lelkünk táplálása. Ez a' summája a' négy első kérésnek.

A' több Kéréseknek-is mond-meg rövideden való értelmét?

Az három utolsó Kérésben kérjük: hogy az Isten három gonosztól általmazzon; Az-az: A' Bűntől, mely az Eget bé-zárja. Késértettől, mely minket (ha Isten nem fegit) bűnre von. Végre mind ez, mind a' más világi nyomoruságoktól. Tanit azért ez az Imádság jót kérni, és a' gonoszok el-távoztatására segítséget.

Mint mondod-el Afzszonyunk Szűz Máriának az Angyali Idvezletet?

Idvez-légy MARIA, malaszttal tellyes, az Ur teveled, áldott vagy te az Afzszony állatok között, és áldott a' te méhednek gyümölcse, JESUS: Szűz Mária, Istennek Szent Annnya, imádgj éretünk bűnösökért most, és halálunknak óráján. Amen.

B 3

Hon-

Unde hic modus Deiparam Virginem
salutandi profluxit?

Primam ab exemplo Angeli Gabrielis, & Sanctæ Elisabethæ: deinde ex usu ipso, & consensu Ecclesiæ Catholicæ.

Quem verò fructum adfert hæc salutatio?

Sacro-Sanctæ Virginis, & Dominicæ incarnationis gratiam æquè ac salutarem nobis refricat memoriam; ac præterea monet: ut gratiosæ Virginis favorem, atque apud DEUM intercessionem nobis conciliemus.

Quid discimus ex hac salutatione?

Eximias dotes, ac laudes incomparabilis Virginis; ut: quod DEI donis ac virtutibus amplissimis referta: quod eadem Virgo, & Mater: quod inter omnes omnium temporum mulieres benedicta: quod Regis Regum CHRISTI DEI, & DOMINI nostri Parens: ac proinde Inventrix gratiæ, ac Genitrix vitæ nobis exstitit.

*****

CAPUT TERTIUM.

DE CHARITATE, &
DECALOGO.

Quid est Charitas?

INfusa à DEO virtus, quæ DEUS propter se diligitur: proximus autem propter DEUM.

Quot sunt Charitatis Præcepta?

Duo principalia: Diliges DOMINUM DEUM tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota mente tua, & ex totis viribus tuis; Hoc est primum, & maximum mandatum: secundum verò simile huic: Diliges

Honnét származott ez a' Szűz Mária

Idvezlete?

1. Szent Gábor Angyal, és Szent Erőbet példájából: Ismét az Anyaszentegyház régi szokásából, és egyenlő értelméből.

Mi haszna vagyon ennek az Idvezletnek?

A' Szűz Máriának, és a' Kristus meg-tesztelésének, üdvösséges emlékezetét juttattya eszünkbe; És int arra: hogy ezen Szűznek kedvét, és Isten-előttvaló esedezését engeszteljük magunknak.

Mit tanulunk ez Idvezletből?

A' Szűz Mária nagy ajándékot, és dicfirtet; hogy ő fok ajándékokkal, és Isteni jószágokkal telles: hogy Szűz, és Anya: hogy minden Áfzszony-állatok között Áldott: hogy a' Királyok Királyának a' mi Urunk Istenünknek Kristusnak Szülője; annak oká-ért kegyelem szerzőnk, és új élet nevelője let nekünk.

*****

HARMADIK RÉSZE.

A' SZERETETRŐL, és TIZ
PARANCSOLATROL.

Micsoda a' szeretet?

ISTENTől emberbe öntetett jószág; mellyel Istent ő magá-ért, Felebarátunkat Isten-ért szeretjük.

Hány Parancsolattya vagyon a' Szeretetnek?

Kettő kivált-képpen: Szeressd a' te Uradot Istenedtel telles szivedből, telles lelkedből, telles elmédből, és minden erődből; ez az Első, és leg-nagyobb Parancsolat. A' Második pedig hasonló ehhez: Szeres-

liges proximum tuum sicut te ipsum; In his duobus Præceptis universa lex pendet, & Prophetæ.

Quo indicio se prodit Charitas
erga Deum?

Si ejus observes mandata; Hæc est enim charitas DEI, ut mandata ejus custodiamus, & mandata ejus gravia non sunt. Et ipse CHRISTUS docet: Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.

Quomodo se prodit, & agnoscitur Charitas erga proximum?

Charitas patiens est, benigna est; Charitas non emulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non querit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum: non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.

Cur Præcepta Decalogi decem
proponuntur?

Et si duo sunt Charitatis Præcepta, in quibus plenitudo legis versatur; tamen Præcepta Decalogi idcirco adjiciuntur: ut perspicue magis omnes intelligant, quæ ad Charitatem tum DEO: tum proximo exhibendam pertinent.

Quæ sunt Præcepta Decalogi?

1. **E**GO sum DOMINUS DEUS tuus: non habebis Deos alienos coram me; nec facies tibi sculptile, ut adores illud.

2. Non assumes nomen Domini DEI tui in vanum; nec enim infonem habebit Dominus eum, qui assumpsit nomen Domini DEI sui frustra.

3. Me-

fed Felebarátodat, mint tennen magadat; E' két Parancsolatban függ az egész Törvény, és a' Proféták.

Miről ismértetik-meg az Istenhez-való
Szeretet?

Arról: Ha az ő Parancsolatit meg-tartod; Mert ez az Isteni szeretet, hogy az ő Parancsolatit meg-öriz-
zük, és az ő Parancsolati nem neheznek. Sőt önnön maga-is Krisztus így tanít: A' kinél az én Parancsolatom
vagyón, és meg-tartya azt, az a' ki engemet szeret.

Az Atyafiai szeretet miről ismértetik-meg?

A' szeretet tűrő, kegyes; Ez nem irigykedik, gonoszul nem cselekedik, fel-nem fuvalkodik, nem tisztesség kívánó, maga hasznát nem keresi, nem gerjed haragra, gonoszt nem gondol, álnokságon nem örül, az igazságon örvendez; mindeneket el-tűr, hiszen, remél, és el-visel.

Ha e' Két Parancsolatban függ a' Keresztényi
szeretet, mire való tebát a' Tíz Parancsolat?

Jóllehet kettő, a' Szeretetről-való Parancsolat, melyben foglaltatik a' Törvénynek tellyes vólta; mindazáltal a' tíz Parancsolat-is ezekhez adatik: hogy inkább meg-értsék mindenek az Isteni, és Felebaráti szeretetthez tartozandó dolgokat.

Mond-el a' Tíz Parancsolatot.

1. **E**N vagyok a' te Urad Istened; idegen Istenid ne légyenek én előttem; faragott képet ne csinálj magadnak, hogy azt imádgjad.

2. Istennek nevét heában ne végyed; Mert az Ur börtetés-nélkül nem hadgya, a' ki az Ur Istennek nevét heában véfzi.

B 5

3. Meg-

3. Memento, ut diem Sabbathi sanctifices.
4. Honora Patrem tuam, & Matrem tuam; ut sis longævus super terram, quam DOMINUS DEUS tuus dabit tibi.
5. Non occides.
6. Non mechaberis.
7. Non furtum facies.
8. Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.
9. Non concupisces uxorem proximi tui.
10. Non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, nec universa, quæ illius sunt.

Quid sibi vult primum Præceptum:

Non habebis Deos alienos?

Prohibet, ac damnat cultum falsorum Deorum, artem magicam, vel divinatoriam, observationes superstitiosas: omnem denique cultum impium; E diverso autem requirit: ut unum DEUM OPTIMUM MAXIMUM credamus, colamus, & invocemus.

Licétne Sanctos colere, & invocare?

Licet; Non ad eum quidem modum, quo jubemur DEUM colere, & invocare, tanquam Creatorem, Redemptorem, & Largitorem bonorum omnium; at longè inferiori gradu, nimirum: veluti dilectissimos DEI amicos, nostrósque apud ipsum intercessores, & patronos.

Huicne Præcepto adversatur usus imaginum Christi, ac Sanctorum?

Nequaquam; Quia Præcepto huic: Non facies tibi

3. Meg-émlékezzél rólla, hogy innepeket szentely.
4. Atyádat, és Anyádat tisztellyed; hogy hosszú életű lehess a' földön, melyet a' te Urad Istened ad te-néked.
5. Ne ölly.
6. Ne Paráználkodgyál.
7. Ne orozz, az-az: Ne lopj.
8. Hamis tanuságot ne szólly a' te Felebarátod ellen.
9. Felebarátodnak Feleségét ne kívánnjad.
10. Se házát, se mezejét, se szolgáját, se szolgáló leányát, se ökrét, se szamarát, se egyéb-némű jószágát.

Mit akar az első Parancsolat:

Ne légyenek idegen Istenid?

Tiltja, és kárhóztattya az hamis Istenek tiszteltét, ördöngöfséget, varásló tudományokat, jóvendő-mondást, babonás szertartásokat, és Istennek minden-némű tisztessége ellen-való dölgeket; Vízszontag kívánnya: hogy egy Istent hidgyünk, tiszteljük, és segítségül hívjunk.

Illik-e a' Szenteket tisztelnünk, és segítségül hívunk?

Illik; De nem a' képpen, mint az Istent (Kit tartozunk tisztelni, és segítségül hini úgy, mint Teremtőnket, Meg-váltónkat, és minden jóknak meg-Adóját) hanem sokkal alább-való módon, tudni-illik: mint Istennek választott barátit; minékünk pedig Ő előttte esedező óltalminkat.

Ellenne vagyoné az első Parancsolatnak: hogy Kristus Urunk képének, és a' Szentekének tiszteltet tésszünk? Nintsen; Mert ennek a' Parancsolatnak: Faragott képet

bi sculptile, causa mox additur: ut adores illud, videlicet Ethnicorum more; qui falsorum Deorum statuunt simulacra, & idola sua impiè colunt. Nos autem in imaginibus CHRISTUM DOMINUM, & Sanctos (quos repræsentant) pio à majoribus tradito more veneramur.

Quid secundum prohibet:

Non assumes nomen Domini DEI tui in vanum?

Vetat abusum Divini Nominis, & irreverentiam; quæ committitur à perjuris, blasphemis per DEUM, Sanctos, vel creaturam aliquam absque gravi causa, veritate, ac reverentia jurantibus.

Quid imperat tertium Præceptum:

Memento, ut diem Sabbathi sanctifices?

Vult Sabbathum, seu Diem Festum in Ecclesia piis operibus celebrari; Quod fit adeundo Templum, & audiendo Missam. Laborare verò hoc tempore, & occupationibus deditum esse servilibus, planè interdicat.

Quid injungit quartum:

Honora Patrem, & Matrem?

Ut his, qui secundum DEUM vitæ nostræ sunt Authores, reverentiam, obedientiam, opemque præstemus, ac omni demum officii genere illis ipsis satis faciamus; Deinde jubet, ut Magistratus tum Civiles, tum Ecclesiasticos, Parentum, & majorum locò habeamus: illorum dicto lubenter pareamus: & revereamur potestatem, atque auctoritatem.

Qua ratione potestatem, & auctoritatem

Ecclesiasticam reverebimur?

Videlicet, si sacris, & œcumenicis Conciliis si receptis

képet ne tsinálly magadnak, utánna veti leg-ottan az okát, hogy imádgjad azt, tudni-illik: Pogány módra; kik az hamis isteneknek képeket tsinálnak, és a' balványokat Isten gyanánt imádgják; Mű pedig a' képekben Krístus Urunkat, és a' szenteket (kiknek példái) tisztellyük a' mű Eleinknek jó szokások-szerént.

Mit tilt-meg a' második Parancsolat:

Istennek nevét hedba ne végjed?

Tíltja az Isten nevének tiszteletlenségét; mellyel illetik az hamissan esküvők, káromlók, s' azok: kik Istenre, Szentekre, és egyéb teremtet állatokra ok-nélkül, igazság, és becsület kívül esküsznek.

Mit parancsol az harmadik:

Meg-emlékezzél rólla, hogy imepeket szentelly?

Paracsollja: hogy az Anyaszentegyháznak innep-napjait alázatos cselekedetekkel meg-szentellyük; Mellyet cselekedhetünk Templomba-való menésünkkel, és Míse hallásunkkal. Kézi munkától pediglen, és külső foglalatofságtól tellyeséggel meg-tílt.

A negyedik mire tanít:

Atyádat, és Anyádat tisztellyed?

Hogy a' mi Szülőinknek, kik Isten után minket e' világra hoztának, engedelmeséggel, tisztelettel, szük-ségeknék idején segítséggel, és minden szolgáltnak nemével eleget tégyünk; Továbbá, hogy minden Fő gond-visező rendeket, és Egyházi Fejedelmeket, Atyánk gyanánt tartfunk: az ő szavoknak engedelmesek légyünk: hatalmokat s' méltóságokat becsülljük.

Mivel tiszteltetik az Anyaszentegyháznak

batalma, és méltósága?

Azzal: Ha az közönséges Kontziliomok szerzésit:

ceptis Apostolorum, ac Patrum institutis, ac decretis: si probatis majorum consuetudinibus: denique si summis Ecclesiae Pastoribus, ac Pontificibus tribuerimus, quam singularem illis debemus, observantiam, obedientiamque, Ubi vel maximè peccant: qui Cultum Divinum, & functiones, ceremoniasque Ecclesiasticas convellunt, atque contemerant; tum qui Synodis, & Pontificibus obtreçant; ac in Sacerdotum jura, & templa involant, sacra profanantes.

Quid sibi vult quintum Præceptum:

Non occides?

Prohibet vim externam, cædem, & injuriam omnem, quæ corpori, & vitæ proximi adferri possit; Ad hæc: iram, odium, rancorem, indignationem, & quosvis affectus ad proximi læsionem quovis modo spectantes excludit, & penitus refecat.

Quid vetat sextum:

Non mœchaberis?

Fornicationem, adulterium, & obscenos, illegitimosque concubitus: tum quidquid honestati, verecundiae, & ingenio pudori adversatur; Nam & qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo.

Quid præcepto septimo cavetur:

Non furtum facies?

Omnis rei alienæ illicita contræctatio, & usurpatio; ut fit in furto, rapina, usura, lucris injustis, dolis malis, & iniquis contrahibus: demum quibusvis commutationibus, & distributionibus; quibus Christiana Charitas læditur, & proximus circumvenitur.

Quid in octavo agitur

Non loquæris contra Proximū tuū falsum testimoniū?

Interdicitur testimonium falsum, mendacium, perjurium,

az Apostolok, és Szent Atyák bé-vett végezéfit: s' a' mi Eleink dicshiretes szokáfit meg-tartván, az Anyaszentegyház lelki Pásztorinak engedelmesek léfzünk; Azért nagyon vétkeznek azok, kik az Isteni szolgálatot, és az Anyaszentegyház régi szent szokáfit megszegik s' el-rontják: a' Kontziliomokat, s' Püspököket rágalmazzák: az Egyházi jószágokat ragadozzák: vagy a' Templomokat, és szentelt edényeket ferteztetik.

Az ötödik Parancsolat miről vagyon:

Ne ölly?

Tiltja a' külső erőszakot, öldöklést, boszúságot, és a' mi más testének, s' életének árthat; úgy-mint: haragot, gyűlölséget boszszu-állást, harag-tartást, szívbeli gonosz akaratot, és mindent, a' mi másnak ártalmára néz; ki-rekeszt, és tellyességgel el-vág.

Mit tilt az hatodik:

Ne paráználkodgyál?

Tiltja a' paráznaságot, házasság-törést, és minden testi fertelmes életet, és azt a' mi a' tisztesség, szemérem, és tiszta étellel ellenkezik; Mert, a' ki csak meg-tekinti-is az Afzfzony-állatot gonosz kívánságra, már szívében vétkezett vélle.

Az hetedik Parancsolatban mi tiltatik:

Ne Orozz?

Tiltja a' lopást, tolvajlást, kóborlást, ragadozást, uforát, hamis nyereséget, tsalárdságot, álnoksággal való szerződést, szövétséget, adást, vételt, és minden a' fele váltást, vagy tserélést, melyben a' Keresztényi fzeretet meg-bántatik, és Felebarátunk meg-tsálatik.

A' nyolczadikban mi vagyon:

Hamis tanúságot ne szöölly Felebarátod ellen?

Tiltatik az hamis bizonyosság-tétel, hazugság, hitfegés,

rium, & omnis, lingvæ contra proximum abusus; ut est in susurronibus, detractoribus, maledicis, adulatoribus, mendacibus, ac perjuris.

Quid postrema duo præcepta:

Non concupisces Uxorem: nec Rem Proximi tui?

Vetant concupiscentiam Uxoris: ac Rei alienæ; quoniam quod alienum est, haud solum injustè, & pro libidine nostra occupare non licet, sed ne voluntate quidem ad illud appetendum ferri debemus ita: ut nostris rebus contenti absque omni invidia, æmulatione, & cupiditate vivamus.

Quæ summa? Quisve finis Præceptorum Decalogi?

Nimirum: ut DEUS, & Proximus sincerè diligantur; cuius rei symbolum fuit in duas tabulas Decalogi à DEO facta distinctio. In Priori quidem tabula tria docentur, quæ ad charitatem DEI: in secunda verò septem quæ ad dilectionem Proximi spectant, explicantur.

Qua ratione Præcepta Primæ Tabulæ Charitatem DEI edocent?

Quoniam tollunt, & prohibent vitia cultui, honorique DEI maximè contraria, idololatriam, apostasiam, heresim, perjurium, superstitiones: admonet autem verum, purumque DEI Cultum corde, ore, ac opere fideliter exhibendum esse; Quod ubi fit, ubique solus verus DEUS Cultu patriæ colitur, & adoratur.

Quomodo Præcepta Secundæ Tabulæ Charitatem Proximi explicant?

Eo ipso: quod nostrum erga Proximum officium ordine

gés, és a' nyelvnek mások ellen-való minden gonofsága; Mely szokot lenni a' közközpük, rágalma-zók, átkozódók, hazugok, és hamis hitűek-által.

A' két utolsó Parancsolat mit kíván:

Ne kívámyad Felebarátod Feleségét: se marbáját?

Tiltya a' más ember Feleségének, és jószágának kívánságát; Mert, nem csak hogy el-nem szabad hamissan a' másét venni, de még akaratumk-szerént-sem kell indittatnunk arra, a' mi nem miénk, úgy hogy: tulajdon jószágunkal meg-elégedvén, minden irigység-nélkül éllünk e' világon.

Summa-szerént, mi végre-való a' Tíz Parancsolat?

Hogy az Isten, és Felebarátunk igazán szerettef-sék; mellynek bizonyására az Isten két Táblára adá ki a' Tíz Parancsolatot; Az Első Táblán három dologra tanittatunk, mellyek néznek az Isteni szeretetre; A' másodikban hét dolog magyaráztatik, mellyek néznek a' Felebaráti szeretetre.

Az Első Táblán-való három Parancsolat miképpen tanit münket Istennek szeretetére?

A' két Első tiltya az Isteni tisztelet ellen-való vétkeket, az-az: a' bálvány-imádást, hittől-szaka-dást, eretnekséget, hamis esküvést, és babonásá-got; Az harmadik int arra: Hogy az igaz, és tiszta Isteni szolgálatot szível, szájjal, s' híven cseleked-gyűk; Ezeket véghez vivén: akkor az Isten egye-dül tulajdon tiszteletével tiszteltetik, és imádtatik.

A' második Táblán-való Parancsolatok mint adgyák előnkbe Felebarátunkhoz-való szeretetünket?

Ugy: hogy Felebarátunkhoz-való kötelefséginket

dine complectuntur; videlicet: ut non solum majores bonorum, sed etiam opere, verbis, ac voluntate prodesse omnibus, & nocere nemini studeamus; sive Corpus Proximi, sive Persona juncta conjugio, sive Bona fortunæ considerentur.

Quæ summa est Præceptorum de Proximo diligendo?

Hæc ipsa nimirum: Quod tibi non vis fieri, alteri nè feceris; Omnia verò, quæcunque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim Lex, & Prophetæ.

Süntne præter Decalogum alia Præcepta?

Sunt utique nec solum utiliter illa, verum etiam necessariò observanda, præsertim Ecclesiæ Præcepta, cui veluti sanctissimæ Matri, Sponsæque CHRISTI DOMINI aures, & mentes præbere catholici filii omnes debemus.

Quot sunt Præcepta Ecclesiæ? præcipua quinque numerantur.

1. Statutos Ecclesiæ festos dies ab operibus servilibus abstinendo celebrare.
2. Sacrum Missæ Officium diebus festis reverenter audire.
3. Quadragesima, quatuor anni temporibus, & Vigiliis secundum morem Ecclesiæ jejunare: & feria sexta, & Sabbatho à carnibus abstinere.
4. Peccata Sacerdoti proprio confiteri: & Sacrosanctam Eucharistiam circa Festum Paschæ sumere; eaque saltem semel in anno.
5. Diebus ab Ecclesia interdictis Nuptias non celebrare.

Quem

rend-szerént magokban foglalják; tudni-illik: hogy ne csak tisztellyük a' nagyobbakat, de cselekedettel, szóval, és akarattal-is mindennek használni igyekezzünk: ne-is ártunk senkinek testében, házasságában, se pediglen, a' mi nézi az ő külső jószágát.

Mit foglalnak magokban summa-szerént a' Felebarátunk szeretetiről-való Parancsolatok?

Azt: hogy a' mit nem akarsz magadnak lenni, te se miveld azt másnak; a' mi jót pedig kívántok, hogy mivellyenek veletek az emberek, ti-is azt mivellyétek ő-véllek; Mert ez a' Törvény, és a' Próféta.

Ezen Tíz Parancsolatnak kívülle, vannak-e egyéb Parancsolatok?

Vannak igen-is; mellyeket hasznos, és szükséges meg-tartanunk, fő-képpen az Anyaszentegyház Parancsolatit; kinek (mint szentséges Anyánknak, és Krisztus Jegyesének) minnyájan, a' kik Keresztények vagyunk, tartozunk engedni.

Hány az Anyaszentegyház Parancsolattya? öt számláltatik kívált-képpen.

1. Az Anyaszentegyház szokott ünnep-napjait (a' kézi-munkától meg-szünvén) meg-álleni.
2. Ünnep-napokon Szent Misét buzgó áitatossággal, és Isteni félelemmel hallani.
3. Negyven napokon, négy Kántor bõjtõken, s' Ünnepek-elõtt, az Anyaszentegyház szokása-szerént bõjtõlni; Pénteken, és Szombaton húst nem enni.
4. A' vétket meg-kell gyónni, az Egyházi Ember-elõtt: És az Oltári Szentségben (leg-alább esztendőben egyszer Húsvét-tájban) részesülni.
5. Az Anyaszentegyházról meg-tiltatott napokon pompás menyegzõt nem szabad tartani.

Quem verò fructum affert horum observatio Præceptorum?

Hæc, atque id genus alia Ecclesiæ tum instituta, tum præcepta primùm fidem, humilitatem, & obedientiam christianam exercent: deinde Cultum Divinum, honestam disciplinam, & publicam tranquillitatem alunt, conservant, & ornant: eoque mirificè conferunt, ut decenter, & ordine cuncta in Ecclesia peragantur; præterquam: quòd æternam vitam meremur, si illa ex charitate observemus.

CAPUT QUARTUM. DE SACRAMENTIS.

Quid est Sacramentum?

Est invisibilis gratiæ signum visibile, ad nostram sanctificationem divinitus institutum; Aliud enim est, quod in Sacramento videmus: Aliud, quod in eo accipimus; Signum videmus externum: occultam verò, & spiritualem gratiam (quæ res dicitur Sacramenti) accipimus.

Quot sunt Sacramenta?

Septem:

Quæ à CHRISTO DOMINO instituta, ab Apostolis tradita, & in Ecclesia Catholica semper conservata ad nos usque pervenerunt.

Sunt autem hæc:

1. Baptismus.
2. Confirmatio.
3. Eucharistia.
4. Pœnitentia.
5. Extrema unctio.
6. Ordo.
7. Matrimonium.

Quare

Mi haszna vagy on ezen Parancsolatok meg-tartásának?

Az ilyen: és egyéb eféle, Anyaszentegyház szerzési s' Parancsolati először az igaz Hitet, alázatosságot, és engedelmeiséget gyakorolják: Továbbá, az Isteni tiszteletet, becsületes életet, és a' közönséges jót nevelik, meg-tartják, és ékefitik: s' végre, ezek által nem csak rendesen folynak mindenek az Anyaszentegyházban, hanem (ha szeretettől meg-tartjuk) örök életet-is nyerhetünk azok által.

NEGYEDIK RÉSZE. A' SZENTSÉGEKRŐL.

Micsoda a' Szentség?

AZ Ur Isten láthatatlan kedvének, avagy malasztjának láthatandó jegye, melyet ő Sz. Felsége szerzett a' mi meg-szentelésünkre; Mert, más a' mit látunk a' Szentségben, más a' mit abban vészünk: Látjuk a' külső jegyet, de vészünk az el-rejtetett lelki malasztot; Melyet Szentség álattyának nevezünk.

Hány Szentség vagy on?

Hét:

Mellyeket az Anyaszentegyház KRISTUS-tól vett az Apostolok-által, és mind ez ideig megtartott.

Ezek pedig azok:

1. Kereszttség.
2. Bértálás.
3. Oltári Szentség.
4. Penitentzia.
5. Utolsó Kenet.
6. Egyházi rend.
7. Az Házaság.

C 3

Miért

**Quare Sacramenta veneranda, & summo
in pretio habenda sunt?**

Primùm quidem: quia à Deo, & Christo Domino in lege nova instituta: Deinde quia gratiam Dei nobis necessariam, eamque uberrimam non modò significant, verùm (etiam ceu vasa quædam sacra Divini Spiritus) continent, & ritè suscipientibus conferunt: ad hæc, quoniam adversus peccatum præsentissima sunt remedia, seu Divina medicamenta nostri Samaritani. Postremò, quia bonis gratiam habentibus, eam ipsam conservant, augent, & amplificant.

Cur Sacramentis Ceremoniæ solemnes, & Ecclesiasticæ adhibentur?

Multis profectò, & gravibus de causis; Primùm: ut Sacramentorum administrationem spectantes admoneantur nihil hic profanum, sed arcana quædam, & Divinis plena mysteriis geri, quæ singularem reverentiam exigant. Deinde, ut ad Sacramenta ipsa accedentibus cultum promoveant interiorem, quem DEUS præcipuè exoptulat, & cujus veluti signa, testimonia, & exercitia sunt ceremoniæ. Præterea, ut Sacramenta administrantes majori cum dignitate, & fructu munus suum obeant, dum veteris Ecclesiæ institutis, Sanctorumque Patrum vestigiis fideliter inherent; Constat enim hujusmodi Ceremonias pleràsque inde à temporibus Apostolorum, per continuam successionem ad nos usque in Ecclesia perseverasse. His demum retinetur honesta, religiosæque disciplina: his fovetur publica tranquillitas; quæ, sæpe rituum externorum, aut immutatione, aut innovatione graviter inturbatur.

Quid est Baptismus?

Primum, maximèque necessarium legis novæ Sacramentum; quod semel in aqua confertur: quò spiritualiter renascimur, & peccatorum plena remissione percepta in filios

Miért kell a Szentségeket tisztelni, és nagy becsületben tartani?

Először azért: mert Krisztus Urunktól rendeltettek az új törvényben: 2. Mert az Isten, nekünk szükség, és bővséges szent malasztyát nem csak jedzik, hanem (mint Sz. Lélek edényi) magokban-is foglalják, és a' méltán vévőknek adgyák. 3. Mert Isteni orvosságul adattanak nekünk a' bűn-ellen a' mű Samaritanusunktól. 4. Mert az Isten malasztyát a' jámborokban meg-tartják, nevelik, és öregbitik.

Miért az Anyaszentegyház a' Szentségek szolgálatában különbb-féle Ceremoniákkal él?

Sok okokra nézve; Először: hogy a' Szentségek ki-főlgáltatását nézők, nem világi, hanem csak Isteni, és mélységes titkokkal tellyes dolgokat ismerjenek ott lenni, mellyek kivált-képpen-való tiszteltet kívánnak tőlünk. Továbbá, hogy a' Szentségekhez járulók indittassanak a' belső tisztetlethez: mellyet az Isten kivált-képpen kíván; mivel a' külső Ceremonia azon fízvbéli tisztetletnek jele, bizonyága, és gyakorlása. Annak-felette, hogy a' Szentségeket ki-főlgáltatók hiebben főlgállyanak Istennek, tisztetek, és méltóságok-fzerént: midőn az Anyaszentegyház régi fzerzésihez, és a' Sz. Atyák nyomdokihoz híven ragaszkodnak; Mert ezek a' Ceremoniák majd mind az Apostolok idejétől-kezdve meg-marattak ez ideig. Végre, a' jó rend-tartás, és békeféség ezek-nélkül el-bomol; mellyet főzokott fzerzeni a' gyakor újítás.

Micsoda a' Kereszféség?

Az új Törvénynek első, és leg-főzükségesbb Szentsége, mely egyfzer adatik vízben; ki-által lélek-fzerént újjonnan fízületünk: bűneink tellyes bocsánat-

filios DEI adoptamur, heredesque vitæ cœlestis adscribimur.

Quid est Confirmatio?

Est baptizatis collatum ab Episcopo Sacramentum; in quo per sanctum Chrisma, & Verba sacro-sancta confertur gratia, & robur spiritui additur tum ad firmiter credendum, tum ad nomen Domini (quando sic est opus) liberè confitendum.

Quot sunt præcipua de doctrina Eucharistiæ Capita scitu necessaria?

Quinque: Primum est ejus veritas. Alterum est panis, & vini in Christi Corpus, & Sangvinem conversio. Tertium Adoratio debita. Quartum ejus oblatio. Quintum, & Postremum ejusdem Sacramenti sumptio.

Quæ est Veritas Sacramenti Eucharistiæ?

Nimirum hæc: CHRISTUM verum DEUM, ac Hominem verè, ac integrè in hoc Sacramento contineri, & nobis adesse; Ubi Sacerdos ritè ordinatus panem, & vinum verbis illis arcanis, & à CHRISTO traditis consecravit.

Quæ fit Conversio per verba illa, quibus Sacerdos hoc Sacramentum consecrat?

Ea: Ut per ipsa verba operante CHRISTO, Panis, & Vinum in Corpus, & Sangvinem Dominicum convertantur, & transsubstantientur: atque ita panis, & vinum esse desinant in Eucharistia.

Quæ Sacramento huic debetur adoratio?

Eadem sanè, quæ CHRISTO Domino, ac æterno DEO debetur: quippe quem illic præsentem agnoscimus; Ideo-

tyát veszszük: Isten fiaivá fogadtatunk: és az örök életnek örökösivé irattatunk.

Micsoda a' Bértálás?

Oly Szentség, mely azoknak adatik a' Püspöktől, kik már meg-keresztelkedtek; Kiben a' Sz. Kenet, és a' szent ígek-által kegyelem, és erő adatik a' léleknek az Hitnek meg-erősítésére: És a' Krisztus nevének (ha kívántatik) bátorsággal-való vallás-tételére.

Hány tanúság vagon az Oltári Szentségről, melyet kivált-képpen szükség mindennek tudni?

Öt; Első, az Oltári Szentség allattjának Igazsága. 2. A' kenyérnek, és bornak, Krisztus Testvé, és Vérévé változása. 3. Ennek a' Szentségnek illendő imádása. 4. Az Aldozat. 5. Hozzánk-való vétele.

Micsoda az Oltári Szentség állattjának Igazsága?

Az: hogy a' Krisztus, igaz Isten, és Ember bizonnyal, és egészen jelen vagon az Oltári Szentségben; minek-utánna a' kenyeret, és bort az igazán fel-szenteltetett Egyházi ember, a' Krisztustól adatott mély titku ígéssel meg-áldgya.

Minémü változás leszzen az ígek-által, melyekkel e' Szentséget meg-áldgya a' Pap?

Az, hogy Krisztus az ígek-által azt cselekefszi, hogy a' kenyér Testé, és a' bor Vérévé változik tellyeséggel; Annyira: hogy a' kenyér, és a' bor, meg-fűnik lenni az Oltári Szentségben.

Mint kell az Oltári Szentséget imádni?

Ugy, mint Krisztus Ur, és örök Isten imádtatik, ugy-mint: kinek jelen vóltát ismérjük; Azért, mind

Ideoq[ue] religioso tum corporis, tum animi cultu (ut par est) hoc Sacramentum supplices veneramur.

Quare censetur hoc Sacramentum

Oblatio?

Quia est novæ legis Sacrificium, & Oblatio munda; cruentis legis Judaicæ sacrificiis incruenta succedens, quæ pro Vivis, ac Defunctis CHRISTI fidelibus in Missa offertur, ac celebratur; Unde fit: ut Eucharistia non solum à fidei populo sumatur, sed etiam pro peccatis à Sacerdotibus ad Dominicæ Passionis, ac mortis continuam commemorationem quotidie immoletur, semperque oblata fuerit in Ecclesia DEI.

Quid in Sacramenti hujus sumptione

fervandum?

Quod fides, & autoritas sanctæ Matris Ecclesiæ docet; videlicet: Christiano Laico sat esse sub una specie panis totum CHRISTUM DOMINUM accipere; & ex hac sumptione consequi: ut, qui non indignè accesserit, ingentem DEI gratiam, ac æternam quoque vitam obtineat: qui verus, ac integer Sacramenti hujus fructus existit; eoque fit efficacior, quò sæpius sacra, & salutaris illa Communio dignè iteratur.

Quid est Pœnitentia?

Est secunda post naufragium tabula, & necessarium relapsi Sacramentum; in quo remissio peccatorum, & à reis petitur, & à Sacerdotibus tribuitur.

Quot sunt partes, & actiones Pœnitentiæ?

Tres: Contritio, vel dolor animi peccata sua detestantis, & ad vitam meliorem aspirantis; Confessio, seu peccatorum suorum coram Sacerdote facta explicatio; & Satisfactio denique, seu vindicta, punitio-

que

testi, s' mind lelki tisztetllettel (a' mint illik-is) ezt a' Szentséget alázatosan tiszteljük, és imádjuk.

Mi oká-ért mondgyuk az Oltári Szentséget

Áldozatnak lenni?

Mert az új Törvénynek tiszta, és vér ontás-nélkül-való Áldozattya, mely a' véres áldozat helyébe következett: áldoztatik-is naponként az élő, és megbólt hívek-ért a' Sz. Misében; mert, ez nem csak arra-való, hogy az hívektől vétessék: hanem, hogy a' bűnök bocsánattyára, és a' Krisztus halálának szüntelen-való emlékezetére, áldoztassék-is a' Papoktól; a' mint áldoztatott-is minden időben.

Mit kell az Oltári Szentségnek vételében tartanunk?

Azt; a' mire az Anyaszentegyház Hite, és méltósága tanit, tudni-illik: Elég a' községnek a' kenyér színe-alatt az egész Krisztust magához venni; Mely vétellel (ha méltatlanul nem járul hozzá) bővséges Isteni malasztot, és örök életet nyer; melyek az Oltári Szentség igaz, és méltó gyümölcsei: és annál hasznosbb, minél többször ezen üdvösséges, és Sz. Communio méltó áitatossággal gyakoroltatik.

Micsoda a' Penitentzia?

A' Kereszttség-után bűnbe esett embereknek szükséges Szentség; melyben a' bűnösök kérik a' bűnnek bocsánattyát, az Egyházi emberek pedig adgyák.

Hány része vagyon a' Penitentziának?

Három: Töredelmesség, vagy a' tett bűnökön-való bánakodás, gonosz életnek meg-útálása, és a' jobbúlásnak kívánása. Gyónás, az-az: a' Pap előtt bűneinknek elő számlálása. És Elég-tétel, vagy vétkeink ellen-

való

que criminum de seipso sumpta, ad præstandos dignos fructus penitentiae.

Quid est extrema Unctio?

Est Sacramentum, quò ægroti per oleum sacrum, & Verba CHRISTI DOMINI in magnis morbi molestiis relevantur, ut felicius ex hoc mundo demigrent, & corpora etiam (si ita expedit) sanitati restituantur.

Quid est Ordo?

Est Sacramentum, quò Sacerdotibus, aliisque ministris Ecclesiae potestas confertur ad Ecclesiastica munia ritè decenterque obeunda.

Quid postremò est Matrimonium?

Est Sacramentum, quò Vir & Mulier legitime contrahentes individuum vitæ societatem ineunt, gratiæque Divinæ donantur: tum ut soboles honestè, & christianè suscipiatur, ac educetur: tum ut fœdæ libidinis, & incontinentiæ peccatum evitetur.

Estne inter Sacramenta discrimen?

Est sanè; Baptismus enim, Confirmatio, & Ordo semel collata nunquam iterantur, sicuti cætera: Item Baptismus necessariò suscipitur ab omnibus: Eucharistia à ratione utentibus: & à relapsis Pœnitentia; Arbitrarium est autem uti reliquis; modò nullum contemnas, aut irreverenter sumas, illudve (cum sumendi tempus est) negligas.

való boszszu-állás; hogy a' Penitentziának méltó gyümölcsét cselekedhesük.

Az Utolsó Kenet micsoda?

Oly Szentség, mellyben a' betegek a' Szent Olaj, és a' Krisztusnak ígéje-által nagy betegségekből gyákorta meg-könnyebbülnek: Annak felette, hogy bódogabbul e' világból ki-mulhassanak (és a' mennyire szükséges) testekben egérségre fordulhassanak.

Az Egyházi-Rend micsoda?

Oly Szentség, mely által a' Papoknak, és más Egyházi szolgáknak hatalom adatik, hogy az Egyházi hivatalokban jó, és illendő módon el-járhassanak.

Végezetre, az Házasság-Szentsége micsoda?

A' Férfi, és Afszony-állatnak törvény-szerént-való el-választhatatlan egybe kötése; Mellyben Istennek malasztyát veszik: hogy Keresztényül szüljék, s' neveljék magzattyokat; És hogy a' testi fertelmességnek útálatos vétke el-távoztatassék.

Vagyon-e a' Szentségek-között valami különbség?

Vagyon; mert a' Kereszttség, Bérmdlás, és Egyházi-rend, csak egyfzer adatik: 2. A' Keresztségre kötelesek mindenek: az Óltáriszentséggel az okofsággal élőknek kell élni: a' Penitentziára azok kötelesek, kik a' Kereszttség-után bűnbe estek; a' többire szabadok vagyunk ha élünké-véllek, avagy nem; csak hogy egyiket se útálljuk-meg, el-se múlássuk annak idejében.

*****

CAPUT QUINTUM.
DE OFFICIIS JUSTITIÆ
CHRISTIANÆ.

Quot sunt Officia Justitiæ Christianæ?

HÆc duo: Declina à Malo, (sive peccato) & fac Bonum; seu officium Justitiæ Christianæ.

Qui potest homo cavere peccatum, & bonum facere: seu præstare justitiam?

Non id per se quidem; sed CHRISTI DOMINI gratiâ, ac spiritu instructus Christianus potest, ac debet (quantum huius quidem vitæ status admittit) justè vivere, & legem implere.

Quotuplex est peccatum?

Duplex: Originale, & Actuale.

Quid est Originale?

Quod ab ortu nobis congenitum, per Baptismum in CHRISTO condonatur.

Quid est Actuale?

Dictum, factum, vel concupitum contra, vel præter legem DEI, aut Ecclesiæ.

Quotuplex est Actuale?

Duplex: Mortale sic dictum: quia mortem animæ præsentem adfert; Anima enim, quæ peccaverit, ipsa morietur; Ezech. 18. Et Veniale, cui venia facillè tribuitur, & sine quo nè justi quidem vivunt.

Qui-

*****

ÖTÖDIK RÉSZE.
A' KERESTÉNYI IGAZSÁGNAK
TISZTEIRŐL.

Hány részei vannak a' Keresztényi Igazságnak?

KEttő: Távozzál-el a' gonosztól, (az-az: a' bűntől) és cselekedgyél jót.

Miképpen óhattyá-meg magát ember a' bűntől, és mint cselekedhetik jót?

Magától senki sem; hanem a' Kristus kegyelme, és az Ő szent malasztjának segítségével lehet minden Kereszténynek jót cselekedni, és (mennyre a' gyarlóság engedi) igazán kell élni, és a' törvényt betölteni.

Hány-féle bűn vagyon?

Két-féle: Eredendő, és Cselekedendő.

Micsoda az Eredendő bűn?

A'; Mely velünk születik, és a' Kereszttségben Krisztusnak érdeméből nekünk meg-bocsátatik.

Micsoda a' cselekedendő bűn?

Minden kívánság, szóllás, és cselekedet: Mely az Isten, és Anyaszentegyház, törvénye ellen vagyon.

Hány-féle a' cselekedendő bűn?

Két-féle: Haldós, mely a' lelket meg-öli; mert, valamely lélek vétkezik, meg-hal. Bocsánandó, mellyet Isten könnyen meg-bocsát; és e' nélkül még az igazak-sem lehetnek e' világon.

Mi

Quibus gradibus ad peccatum deducimur?

His tribus, Primum: Suggestione. Deinde Delectatione. Tandem Consensu, seu deliberata voluntate peccandi.

Qui sunt supremi gradus peccantium?

Eorum, qui scientes, ac volentes ex mera peccant malitia; qui etiam de peccato ipso gloriantur; & qui bene monentibus obstrepunt, ac salutaria consilia prorsus contemnunt.

Quare peccatum fugiendum?

Quia Dominum DEUM offendit, summum bonum eripit, & summum affert malum peccanti: dum divinam tollit fruitionem nunquam recuperandam, & penas æternasque homini accersit sempiternas.

Quæ dicuntur peccata capitalia?

Illa: ex quibus veluti capitibus, & fontibus omnia alia peccata proficiuntur.

Quot sunt peccata capitalia?

Septem:

1. Superbia. 2. Avaritia. 3. Luxuria. 4. Invidia.
5. Gula. 6. Ira. 7. Acedia.

Qua ratione vitari, & vinci hæc peccata possunt?

Si JESU CHRISTI gratiæ co-operemur peccatorum damna, & pericula considerantes: & virtutes septem his peccatis contrarias exercentes.

Quæ Virtutes peccatis Capitalibus adversantur?

Hæ Septem: Humilitas, Largitas, Castitas, Benignitas.

Mi módon szokott az ember bűn-tételre vitetni?

Három képpen; 1. Késértet-miatt. 2. Gyönyörködéssel. 3. El-tökélt akarattal, midőn az ember el-végezett szánt-szándékkal a' bűn-tételre hajol.

Mikor vétkezik az ember leg-felettebb?

Mikor tudva, és szánt-szándékkal merő gonofságból vétkezik; és annak-felette dicsekedik-is a' gonofságban: a' jóra intők-ellen zúgolódik: és az üdvösséges tanácsokat tellyeséggel meg-utálja.

Miért kell a' bűnt el-távoztatni?

Mert az Ur Istennek a' vétek egyedül ellensége: minden jótól meg-fosztja a' bűnt, és örök veszedelemre viszi; mivel a' bűnös ember soha az Isten színe meg-nem láthatta, hanem poklot érdemel.

Mel melyek mondatnak Fő-Bűnöknek?

Azok kívált-képpen, mellyekből, úgy-mint kút-főből, származnak minden bűnök.

Hány Fő bűn vagyon?

Hét:

1. Kevélység. 2. Fősvénység. 3. Bujaság. 4. Irigység. 5. Torkosság. 6. Harag. 7. Jóra-való rejttség.

Miképpen távoztathattjuk-el ezeket a' bűnöket?

Ha az Isten segítségével mű-is egyfzersmind munkálkodunk: ha ennek kárát s' veszedelmét meg-gondolván az hét jóságos cselekedeteket gyakoroljuk.

Mel melyek azok a' jóságos cselekedetek, mellyek ellenkeznek a' hét Fő Bűnnel?

Ezek: Alázatoság, Adakozás, Tisztaság, Kegyelmes.

nigritas, Imperantia, Patientia, Devotio, seu sedula Pietas.

Quæ peccata in Spiritum Sanctum committi dicuntur?

Ea: quæ sibi malitiam sic divinam excludunt gratiam, ut neque in hoc seculo (nisi ægrè admodum) neque in futuro remittantur.

Quot sunt peccata in Spiritum Sanctum?
Sex:

1. Præsumptio de misericordia DEI, vel de impunitate peccati.
2. Desperatio.
3. Impugnatio agnitæ veritatis.
4. Invidentia fraternæ charitatis.
5. Obstinatio.
6. Impœnitentia.

Quæ peccata in cœlum clamare dicuntur?

Quæ per se vehementer abominanda sunt, & aperte humanæ charitatis jura violant; unde vindictam clamare perhibentur, & horrendis sæpe modis in hac vita divinitus vindicantur.

Quot sunt peccata in cœlum clamantia?

Hæc quatuor: Homicidium voluntarium; peccatum Sodomiticum: Oppressio pauperum, viduarum atque pupillorum: demum merces operariorum defraudata.

Quæ peccata dicuntur aliena?

Ea: quæ ab aliis quidem committuntur; sed nobis interim auctoribus, vel quoquo modo adiutoribus, aut saltem non impediuntibus; ut idcirco nobis etiam imputentur.

Quot

méség, Mértékletesség, Tűrés, Szüntelen-való Áítatóság, vagy Isteni Szólgálat.

Mel melyek mondatnak Szent Lélek Isten ellen-való Bűnöknek?

Azok: mel melyek úgy ki-rekefztik az Isten kegyelmét az ők gonofságokkal, hogy sem e' világon könnyen, sem a' más világon meg-nem bocsáttatnak.

Hány bűn vagyon a' Szent Lélek Isten ellen?
Hat:

1. Az Isten irgalmasságáról, vagy a' bűnnek bűntetlensége felől-való vakmerő bizodalom.
2. Kétségbe-esés.
3. A' meg-ismért igazság ellen-való tufakodás.
4. Atyafi szeretet ellen-való irigység.
5. A' bűnben-való vakmerő meg-átalkodás.
6. Penitentzia-tartatlanság: vagy annak halogatása.

Minémű bűnök mondatnak az égbe kiáltani?

Azok: mel melyek magokban felettébb útálatosok, és a' Felebaráti szeretetet nyilván meg-szegik; Azért-is bocsfzu-állást kérni mondatnak, és gyakorta rettentés-képpen e' világon-is meg-bűntettetnek Istentől.

Hány égbe kiálto bűn vagyon?

Négy; Akarattal-való gyilkosság: Természet ellen-való bűn: Szegények, árvák, s' özvegyek nyomorgatása: Szólgák, s' munkások bérek el-tartása.

Mel melyek mondatnak idegen bűnöknek?

Azok, mel melyeket jóllehet más cselekszük, mind-azáltal méltán nekünk tulajdonittatnak azért: hogy vagy a' mi segítségünk-által léfznek, vagy a' mi engedelmsükből történnek.

D 2

Hány.

Quot modis aliena peccata nobis imputantur?

Novem his modis:

Confiliò, jussione, consensu, irritatione, laudatione seu adulatione, reticentiâ culpæ alienæ, conniventia vel indulgentiâ, rei alienæ participatione, & pravâ facti alieni defensione.

Quæ dicuntur opera carnis?

Ea: quæ homines secundum carnem viventes, & à DEI filiis spiritualibus degenerantes, committere solent.

Quot sunt opera carnis?

Paulus ea recenset in hunc modum: Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt: Fornicatio, Immundities, Impudicitia, Luxuria, Idolorum Servitus, Veneficia, Inimicitia, Contentiones, Æmulationes, Iræ, Rixæ, Dissensiones, Sectæ, Invidia, Homicidia, Ebrietates, Commestiones, & his similia; quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam, qui talia agunt, Regnum DEI non consequuntur. Galat. 5.

Estne satis Christiano malum fugere, & à peccato declinare?

Nequaquam, sed prætereà bonum agere, & virtutes exercere necesse est; Alioquin scienti bonum, & non facienti, peccatum est illi. Jac. 4.

Quid boni faciendum est Christiano?

In genere quidem, quicquid boni lex naturalis, Divina, vel humana præcipit, aut ostendit: In specie verò, pro sua quisque vocatione præstare officium, & acceptæ DEI gratiæ co-operari cum gratiarum actione debet?

Hány-képpen tulajdoníthatik nekünk
a' más ember vétke?

Kilentz-képpen:

Tanáts-adással, parancsolattal, egyet-értéssel, gonofságra ingerléssel, hízelkedéssel, el-halगतással, engedelmeskedéssel, gonoszul keresett marhában-való részesüléssel, és a' más gonofsága óltalmazásával.

Minémü dolgok mondatnak testi
cselekedeteknek?

Ollyak, mellyeket szoktanak cselekedni, a' féle emberek, kik test-fzerént élnek, és Istennek lelki fiaí közül magokat ki-vészik.

Mellyek a' testi cselekedetek?

Szent Pál Apostol így számlállyá elő: Nyilván vannak a' testnek cselekedeti: Parázñaság, tisztátalanság, fertelmesség, bujaság, bálványozás, bűvölés, ellenkezés, ószve-veszés, irigység, harag, versengés, vízfza-vonás, párt-ítés, gyűlölség, gyilkosság, részegség, tobzódás, és ezekhez hasonlók; mellyekről mondom néktek (a' mint ez-elött-is mondtam) hogy a' kik a' félét cselekefznek, az Isten országát meg-nem láttak.

Elég-e a' Keresztény embernek a' gonosztól el távozni, és bűnt nem cselekedni?

Nem elég; hanem jót-is kell cselekedni, és a' jó-ságos cselekedeteket gyakorlani; mert, valaki érti a' jót, és nem cselekszi azt, bűnt vall benne.

Micsoda jót kell a' Kereszténynek cselekedni?

Minnyájan köteleztetünk arra a' jóra: valamit az Isten, természet, és emberek törvénye parancsol; Ki-ki pedig külön tartozik a' maga hivatalyában el-járni: és az Istentől vett malaszt mellett hálá-adással

debet; Omnis enim arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Matth. 7.

Quæ sunt præcipua bonorum operum genera?

Ea: quibus sobriè, justè, pièque vivitur in hoc seculo; & per quæ itidem Justi magis-magisque justificantur, & Sancti in dies sanctificantur.

Quotuplicia sunt hæc operum bonorum genera? Triplicia:

Utpote Jejunium, Eleëmofyna seu Misericordia, & Oratio; De quibus ita legimus: Bona est Oratio cum Jejunio, & Eleëmofyna. Tob. 12.

Quis est fructus bonorum operum?

Habent ea promissionem, ac mercedem hujus, & æternæ vitæ: DEUM placant: Gratiam conservant, & augent; Denique Christiani hominis vocationem certam faciunt, atque consummant.

Quid est Jejunium?

Est certis diebus juxta morem, & præscriptum Ecclesiæ carnibus abstinere, & saltem unica cibi refectio in die contentum vivere frugalius; sed (si generatim hoc nomen accipias) Jejunium est corporis quedam castigatio piè suscepta; ut vel caro spiritui subjiciatur: vel obedientia exerceatur: vel DEI gratia impetretur.

Quid est Oratio?

Est mentis in DEUM elevatio; per quam vel mala deprecamur: vel bona nobis, aliisque petimus: vel DEO benedicimus.

Quid est Eleëmofyna?

Est beneficium, quò alterius miseriæ ex commiserationis affectu subvenimus.

Quo-

munkálkodni; Mert, valamely fa jó gyümölcsöt nem terem, ki-vágattatik, és a' tűzbe vették.

Mellyek kívált-képpen a' jó cselekedeteknek nemei?

Azok: mellyekkel józanul, igazán, és jámborul élhetünk e' világon: az igazak napról-napra jobban igazúlnak: a' Szentek pedig meg-fszenteltetnek.

Hány-félék ezen jó cselekedetek nemei?

Három; tudni-illik:

Bőjt, Alamisnálkodás avagy Irgalmafság, és Imádság; Mellyekről így olvasunk: Jó az Imádság a' Bőjtél, és Alamisnával. Tob. 12. v. 8.

Mi haszna vagyon a' jó cselekedeteknek?

Mind ez, mind a' más világi életnek jutalma ígretetik érettek: az Istent engesztelik: s' az ő szent malasztját meg-tartyák bennünk, és őregbitik; a' felett, a' Kereztény ember hivatalját bizonyossá téstik,

Micsoda a' Bőjt?

Az Anyafszentegyház szokása, és parancsolattya-fzerént bizonyos napokon a' hús-ételtől, és kétfzeri jó-lakástól magunk meg-tartóztatása; De közönséggel szólván, Bőjt a' testnek minden-féle fanyargatása: hogy, vagy a' test a' lélektől fűgjön, vagy az engedel-métség gyakoroltasék, vagy az Istent engeszteltetésék.

Micsoda az Imádság?

Az elmének Istenhez-való fel-emelése; mely által magunktól s' másoktól a' gonoszt el-tavoztatni, vagy a' jót meg-adatni kérjük, vagy az Istent dicfirjük.

Micsoda az Alamisna, vagy az Irgalmafság?

Oly jó cselekedet, mely által a' más ember nyavallyáján könyörűlvén, segítséggel vagyunk néki.

Quotuplex genus est Eleëmofynæ seu
Misericordiæ?

Duplex: *Alia quippe sunt opera Misericordiæ corporalia, alia verò spiritualia; quoniam vel ad corporalem, vel ad spiritualem miseriam proximi sublevandam spectant.*

Quot sunt opera misericordiæ
corporalia?

Septem: *Esurientes pascere, potum dare sitientibus, operire nudos, captivos redimere, aegrotos invisere, hospitio peregrinos suscipere, mortuos sepelire.*

Quot sunt opera misericordiæ spiritualia?

Sunt & ipsa septem, uti: *peccantes corrigere, ignorantes docere, dubitantibus rectè consulere, pro salute proximi DEUM orare, consolari mæstos, ferre patienter injurias, offensam remittere.*

Quæ sunt Virtutes omnium
præcipuæ?

Post Theologicas quidem illas (de quibus dictum est) Fidem, Spem, & Charitatem, præcipuæ sunt Cardinales, quæ Christianos cumprimis decet.

Quæ dicuntur virtutes Cardinales?

Quæ, tanquam fontes aliarum & cardines, omnem bonæ vitæ rationem continent.

Quot sunt virtutes Cardinales?

Quatuor: Prudentia, Justitia, Temperantia, & Fortitudo; quibus in CHRISTO consequitur homo: ut provide, justè, temperanter, ac fortiter in omni vita degat, ac placeat DEO.

Quæ dicuntur dona Spiritûs Sancti?

Septem illa, quæ super CHRISTUM requievissent Propheta testatur: & quæ ab ipso (ceu fonte omnis gratiæ)

*Az Irgalmaságnak, avagy Alamisnának
hány-féle cselekedeti vannak?*

Két-féle: *Testi, és lelki; A' Testiek-által testi szükségben segillyük: a' lelkiekkel pedig lelki nyomorúságiban könnyebbityük Felebarátunkat.*

*Hány testi cselekedeti vannak
az Irgalmaságnak?*

Hét: *Ehezöket táplálni, Szomjuzóknak italt adni, mezeitelent ruházni, foglyot váltani, beteget látogatni, úton-járóknak szállást adni, holtakat temetni.*

Hány a' lelki Irgalmaságnak cselekedete?

Az-is hét: Bűnösöket feddeni, tudatlanokat tanítani, kételkedőknek jó tanácsot adni, Felebarátunkért Istent imádni, szomorukat vigasztalni, boszszúságot békével szenvedni, mások vétkeit meg-bocsátani.

*A' jóságos cselekedetek-közül melyek
leg-felgyebb valók?*

A' Hit, Reménség, és Szeretet-után *(kikről szözlottunk)* minden jóságos cselekedetek-között leg-felgyebb-valók azok, melyek a' Keresztényeket inkább illetik.

Miért mondatnak leg-felgyebb-valóknak?

Mert ezek *(mint többiek kút-fejei)* minden tiszta életnek módgyát magokban foglallyák.

Hány a' Fő-jóságos cselekedet?

Négy: *Okoság, Igazság, Mértékletesség, és Lelki Erősség; melyekkel Krisztusban azt nyeri az ember, hogy okosan, igazán, mértékletesen, és áthatatosan élven, az Isten-előtt kedves, és kellemetes légyen.*

Hány Ajándéki vannak a' Szent Léleknek?

Az a' hét; melyek *(mit a' Prófeta bizonyittya)* megnyugottanak a' Krisztuson: és ő-tölle, mint kegyelem

tie) in alios derivantur; ut: Donum sapientiæ, donum intellectus, consilii, scientiæ, fortitudinis, pietatis, ac timoris DOMINI.

Quænam illa, quæ fructus Spiritus Sancti vocantur?

Ea, quæ pii secundum spiritum viventes operantur, & per quæ spirituales à carnalibus dignoscuntur.

Quot sunt fructus Spiritus Sancti?

A Sancto Paulo Apostolo sic enumerantur: Charitas, Gaudium, Pax, Patientia, Longanimitas, Bonitas, Benignitas, Mansuetudo, Fides, Modestia, Continentia, Castitas.

Quæ dicuntur Beatitudines Evangelicæ?

Illæ, propter quas in Evangelio etiam hi, qui miseri prorsus, ac infelices videntur, Beati, ac felices pronunciantur.

Quot sunt Evangelicæ Beatitudines?

Octo, quas ita Christus in Monte Tabor tradidit: Matthæi Capite 5.

1. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum Cælorum.
2. Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.
3. Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.
4. Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.
5. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.
6. Beati munde corde, quoniam ipsi DEUM videbunt.

7. Beati

kút-fejéből másokra-is származnak; tudni-illik: Bölcsesség, értelem, tanács, tudomány, álhatatosság, Isteni tiszteltet, és Isteni félelemnek ajándéka.

Melleyek mondatnak Szent Lélek Isten gyümölcseinek?

Azok: mellyeket az Isten-félők, s' lélek-szerént élők cselekednek, és mellyek által a' lelki emberek meg-ismértetnek a' test-szerént élő emberektől.

Hány gyümölcs van a' Sz. Léleknek?

Szent Pál Apostoltól ezek számláltatnak: Szeretet, öröm, békeség, tűrés, hosszú-várakozás, jámborság, kegyesség, fzelidség, hit, csendesség, magunk meg-tartóztatása, és a' tisztaság.

Melleyek mondatnak Evangéliomi Böldogságoknak?

Azok: mellyek-ért az Evangéliomban böldogoknak mondatnak olyak-is, kik e' világon nyomorúltaknak, és böldogtalanoknak láttatnak.

Hány Evangéliomi Böldogság van? Nyóltz, mellyeket e' képpen adott Krisztus a' Tábor begyén előnkbe.

1. Böldogok a' lelki szegények, mert övék mennyeknek országa.
2. Böldogok a' fzelidek, mert ők birják a' földet.
3. Böldogok a' kik firnak, mert meg-vigasztaltatnak.
4. Böldogok a' kik éheznek, és szomjuhozzák az igazságot, mert meg-elégítettnek.
5. Böldogok az irgalmasok, mert ők irgalmaságot nyernek.
6. Böldogok a' tizta szívűek, mert ők láttják az Istent.

7. Böl-

7. *Beati pacifici, quoniam filii DEI vocantur.*

8. *Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est Regnum Caelorum.*

Quæ dicuntur Evangelica Consilia?

Ea videlicet: Quæ per Evangelium non tanquam ad salutem necessaria, sed veluti suscipientibus magis expedita atque utilia, à CHRISTO non præcipiente quidem, sed consulente proponuntur.

Quot sunt Evangelica Consilia?

Principalia tria sunt, nimirum:

1. *Paupertas voluntaria.*
2. *Castitas perpetua.*
3. *Obedientia integra, quæ propter DEUM homini religiose exhibetur.*

Quæ dicuntur Novissima hominis?

Ea, quæ homini ad extremum accidunt. ut: Mors, Judicium, Infernus, & Cœlestis Gloria. De quibus ita docet Sapiens: In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, & in æternum non peccabis.

FINIS.

A' KISDEDEKNEK, és TUDATLANOKNAK

Nagy könnyebbségekre ide adatott szükséges dolgok.

1. *Vagyon Isten; de csak egy állatjában, és Isteni természetben: A' ki mindeneknek Úra, Teremtője, Meg-váltója, Meg-szentelője, Gond-viseelője, Meg-tartója, és Mindene.*
2. *Ezen egy Istennek három a' személye: Atya, Fiu, és Sz. Lélek.*
3. *Ez az egy Isten a' jókat meg-juttatja örökké meg-maradandó jókkal; A' gonoszokat pedig örök kínokkal bünteti. Mert*
4. *Az három személy-beli egy Isten, a' mi kezdetünk, és végünk.*

5. A'

7. Bóldogok a' békeiségek, mert Isten fainak hivattnak.

8. Bóldogok, a' kik háboruságot szenvednek az igazság-ért, mert őkék mennyeknek országa.

Melleyek mondatnak Evangéliomi Tanátsoknak?

Azok: Melleyeket Kristus Urunk nem tellyeséggel parancsolt, ugy-mint üdvösségünkre szükséges dolgokat; hanem tanátsul adott ugy-mint annak, a' ki fel-vélzi, hasznos dolgokat.

Hány Evangéliomi Tanáts vagyon?

Három kivált-keppen, tudni-illik:

1. Szabad akarat szerént-való Szegénység.
2. Örökké-való Tisztaság.
3. Tökélletes Engedelem; mely által Isten-ért az embereknek engedünk.

Melleyek mondatnak az ember Végső dolgainak?

Azok: melleyek embernek leg-utólszor történnek, ugy-mint: Halál, Ítélet, Pokol, és Mennyei dicsőség; mellyekről így szól a' Bölcs: Minden cselekedetidben emlékezzél-meg a' te végső dolgaidról, és soha nem vétkezel.

V É G E.

5. *A' második Isteni személy (az-az: a' Jésus Kristus) mi-erettünk emberre lett, szenvedett, és meg-holt; azért igaz Isten, és Ember.*
6. *A' mi lelkünk, az-az: Az emberi lélek soha meg-nem hal.*
7. *Az Isten malasztja szükséges az üdvösségre: a' Jóságos cselekedetek pedig a' meg-igazulásra.*

2. Illendő tudni:

1. *A' Sz. Kereszt jelét.*
2. *Az Apostoli 12. ágozatokat.*
3. *Urunk Imádságát.*
4. *Az Angyali üdvözlét.*
5. *Az Istennek Tíz Parancsolatit.*
6. *Az Anyaszentegyház Parancsolatit.*
7. *Az Hét Szent-seg-*

segeket; De fő-képpen azokat, a melyeket fel-vettünk, vagy fel-venni akarunk. 8. A Kereszttség-után bűnbe esett embernek a Penitentzia szükséges, vagy (ha ez nem lehetne) a Töredelmesség.

Mi haszna, s' ereje vagyon a Penitentiának, avagy Gyónásnak?

Az: hogy előbbör ez által a bűn meg-bocsáttatik. 2. A Szent Lelket, és az ő Szent Malasztját leg-ottan el-nyerjük. 3. Ujjonnan Isten Fiaivá, és örökösűvé fogattatunk. 4. Az Isten, Angyalok, és az egész mennyei Sereg örömeire leszzen. 5. A mi jót, és érdemet a vétkek-által el-vesztettünk, ismét mind visszafá nyerjük ez által.

Mit kell tehát gondolnunk, hogy bátorságossá-ban, és nagyobb lelki hasznunkra gyónhassunk?

1. Meg-kell gondolni: hogy nem szégyen a mi bűneinket meg-vallani igazán, sőt inkább dicfirtes dolog; De átok, azt akarattal el-titkolni, és az Isten színe-előtt (a ki mindenekeket tud, s' lát) hazudni.

2. Jól tudgya a lelki Atya: hogy nem Angyalok, hanem gyarló, s' bűnös emberek vagyunk; azt-is: hogy sok Szentek-is meg-esfek.

3. A ki nem igazán gyónik, örök kárhoznak fia, vagy leánya.

4. Itélet napján az egész világ meg-tudgya, ha most el-titkoljuk-is; és örök veszedelmünkre meg-fogjuk hallani az igaz Irló Birónak, a Jéhus Krisztusnak amaz rettenetes sententziáját: Mennye-tek-el én-töllem átkozottak az örök tűzre. Matth. 25.

5. Gondoljuk-meg: hogy-ha igazán meg-jobbítjuk életünket a gyónás-által, s' a bűnt meg-útáljuk úgy, hogy arra visszafá nem térünk, meg-üdvezülünk; nem-is tartozunk többször azon vetkeket meg-gyónni.

6. Azt-is észre kell venni: hogy azoknak soha nem lehet csendes lelki-ismeretek, a kik szégyellik valami nagy vétkeket meg-gyónni.

7. Nem-is lehet a gyóntató Atyától felni azért: hogy a meg-gyónt vetkeket ki-nyilatkoztattya: mert az, lelek veszedelem-alatt nem szabad; sőt, ha láttya: hogy igazán ki-térünk bűneinkből, inkább szeret mánket, és imádkozik mű-erettünk. s' a többi.

Töredelmesség, avagy szív-béli bánatnak Formája:

és Isten előtt-való Fogadás-tétel.

ISTENEM Híszek te-benned: Híszem mind azokat, melyek lelkem üdvösségére szükségesek; mert te örök igazság, és bölcsesség mondottad. Reménlek tégedet én Istenem! reméniem a' te Isteni irgalmaságodból minden bűneimnek bocsánatnyát; reméniem, hogy jóságod s' mindenhatóságod-által meg-fogsz segíteni mindenekben. Szeretlek tégedet, én Istenem, mindenek felett! Es egyedül ebből a' tiszta

tiszta szeretettedből a' te véghetetlen jóságod-ért egész szívemből életemnek közönséges, és minden magános vétkeiket töredelmesen szánom, és bánom, fő-képpen ezeket. . . Fogadom-is leg-igazában életemnek jobbítását, hogy tégedet, én Istenem! ezekkel a' vétkekkel, és egész életemnek vétkeivel soha meg-nem akarlak bántani; és el-rendelem, hogy mind azokat bé-akarom tellyesíteni, melyek a' tökéletes Penitentzia-tartáshoz szükségesek.

1. A' Gyónásból kívántatik.

1. Az Istent segítségül bini. 2. Lelki-ismeretünket (hogy miben vétettünk) meg-vizsgálni, a bűnt igazán meg-utálni, és azt szánván, s' bánván, jobb életre gerjedni; és egyszer s' mind azt is fel-fogadni, hogy minden, bűnre vezető módot, s' alkalmatosságot el-távoztatunk. 3. A' Pap előtt lévén tisztán, nyilván, igazán, és egészen a' mi tett vetkeinket elő számlálni. 4. A' mit a' gyónás-után hágy a' Pap, azt mentől-bamarább véghez kell vinni.

2. A' Gyónásban.

1. Térde asván, s' magunkat meg-bájtván keresztet kell vetni. 2. Áldást kérni. 3. A' Köz-gyónatot el-mondani. 4. Az utólsózi gyónás idejét meg-jelenteni. 5. Az-után, a' mi bűneinket . . elő számlálni. 6. Az hagyott Penitentiát jól fel-jegyezni, és (mikor lehet) el-vegezni. 7. Meg-kell magunkban ujítani az igaz szív-beli fájdalmat, s' életünk jobbúlását igérni, és így 8. A' fel-öldözés-után oly helyet kell magunknak keresni, a' hol méltó hálát adhassunk Istennek ezért, és más sok ezernyi velünk tett jó-tetemenyi-ért. s' a' többi.

3. A' Gyónás-után.

1. Alázatos szívvel az Istentől vétkeinkért, és a' bűneinkből-való fel-öldözés-ért nagy hálákat kell adni. 2. A' bűnök-ért érdemelt büntetés-ért, Krisztusnak minden Kin-szenvedést: és a' Száz Mária, s' minden Szentek érdemét az Istennek bé-kell ajánlani. 3. Meg-kell ismét ujítani az előbbi szív-beli fájdalmat, és valami oly vétkeket, a' melyre hajlandóbbak vagyunk, ki-keresni: hogy a' következendő gyónás-előtt meg-jobbítsuk. 4. Az hagyott Penitentiát (ha akkor lehet) el-kell végezni: és egyebet-is az-után, a' mi parancsoltatik a' lelki Atyától, példának oká-ért: az el-vett jószág visszafá adások: a' meg-értett jó hír, s' nevé helybe hozások. s' a' t. Ezek-után az Ur vételére ki-ki kézfálhat maga átitatósága-szerént. De

I. Az

Magyar Nemzeti Múzeum Tudományok könyvtára
Szakfelügyeleti hely